

Redacția și Administrația:

Strada Timișorii Nr. 7.

TELEFON

interurban, local și comitatens
Nr. 20.

Adresa telegrafică:

„DRAPELUL” Lugoj.

Manuscrite nu se înapoiază.

Scrisori nefrancate se refuză.

Proprietar-editor: Dr. Valeriu Branisce.

ORGAN NATIONAL-POLITIC.

Redactor responsabil: Dr. Corneliu Jurca.

APARE:
MARTI, JOI și SÂMBĂȚĂ.

Prețul de abonament:

Pentru Monarchie: pe 1 lună 1 cor.
pe 3 luni 2 cor. pe 6 luni 6 cor. pe
anul întreg 12 cor.; pentru România
și statele uniunii postale: 20 franci
pe an.

INSERTIUNILE

se acordă conform tarifului.

Un număr singuratic 10 bani.

DRAPELUL

Congregația de toamnă.

Declarațiune

prezentată la Congregațiunea de toamnă a comitatului Caraș-Severin de membrii comitatului aparținători partidului național român, din incidentul celor trei obiecte (aducerea la cunoștință a numirii ministerului Fejervary, apelul admoniitor al acestui ministeriu către municipii și curedele municipale referitoare la alăturarea la rezistența pasivă) imbinată de comitetul permanent într-o singură moțiune, care votează neîncredere ministerului Fejervary și enunță rezistența pasivă.

După-ce acele două direcțiuni — a căror luptă inversunată a provocat asupra țării o criză grea și incalculabilă în consecvențe — se unesc în ideea fundamentală a nenorocitei politice de stat, care pornește din concepția, că Ungaria numai așa poate exista dacă toate popoarele nemaghiare ale țării se vor contopi în rassa maghiară și întreaga populațiune a Ungariei va deveni o națiune unitară consolidată în limbă și sentiment, după-ce prin urmare vād ambele direcțiuni în contopirea artificială de rassă garanțată de existență a Ungariei; ear noi nu numai că nu vedem în această utopistică contopire de rassă nici o garanță de existență, ci din contră deadreptul o primejdie serioasă pentru Ungaria, căci și până acum a dat acest experiment nenorocit în locul contopitei consolidări interioare a Ungariei tocmai rezultatul contrar, divizând în mod artificial în două tabere ostile popoarele Ungariei destinate a trăi împreună în bună înțelegere pacinică;

după-ce ambele direcțiuni amintite se deosebesc în privința acestei politice de stat numai prin aceea, că o direcție — ne având deplină încredere în singura putere a rasei maghiare și neavând credință în rezultatul repede și nemijlocit al acestei contopiri de rassă — este gata a acăta deoamdată de cuiu ideea independenței de stat și a susține după putință contactă legătura existentă cu Austria, ca āstmod — sprijinită pe baionetele armatei comune, însuflețite și unitar construite prin spiritul dinastic tradițional — să poată duce în deplinire cu succes cu atât mai sigur marea operă a acestui proces de contopire de rassă: pe când cealaltă direcție — având deplină încredere în puterea proprie a poporului maghiar și însuflețită cu desăvârșire de ideea independenței de stat a Ungariei — vaește să desfacă alianța existentă cu Austria, tinzând sub flamură 67-istă spre uniunea personală, și intenționează prin urmare separațiunea economică și divizarea armatei în două, pentru-că direcția aceasta vede în armata ungară independentă un nou instrument eficace al contopirii artificiale de rassă și este încălzită de speranța a cuceri prin strălucirea și farmecul independenței de stat a Ungariei popoarele acesteia pentru rassa maghiară;

dupăce deci în punctul esențial al întregii crize actuale: în chestia armatei, este numai aceea deosebire între aceste două direcțiuni, că o direcțiune vede în armata comună, iar cealaltă direcțiune din contră în armata ungară independentă, cel mai puternic sprijin al politicei de stat, îndreptate contra existenței naționale a popoarelor remaghiare ale Ungariei, iar noi, fără de a comite un act de sinucidere națională, nu ne putem alătura nici uneia și nici alteia din aceste două direcțiuni;

și dupăce vedem chiar în constituționalismul genuin și nefalsificat al întregii noastre vieți de stat prima și indispensabila condiție a rezolvării pacinice a chestiunii de naționalități, care este o chestiune vitală pentru Ungaria, și luptăm prin urmare totdeauna și pretutindeni pentru principiile adevăratei libertăți și adevăratului constituționalism și nu ne putem de loc însufleți pentru pseudo-constituționalismul, care stăpânește acum în țeară, servind ca paliativ absolutismului unei dominațiuni artificiale de rassă; ținem ca, pe lângă expresia profundei noastre îngrijorări patriotice, să dăm pentru precizarea poziției, ce o luăm în actuala criză serioasă a patriei noastre, următoarea declarație:

Tocmai precum am fost necesitați și până acum a lua poziția celei mai declarate opozițiuni față de toate guvernele din cauza acestei politice destructive de stat a lor, tot așa luăm aceeași poziție declarat opozițională și față de ministerul Fejervary, care dejă în scurtul timp al existenței sale de până acum a dat probe suficiente, că — asemenea antecesorilor sei — se mișcă în aceleași ape ale acestei politice destructive de stat. Dar totodată declarăm expres, că noi — pe lângă această poziție a noastră declarat opozițională față de guvernul Fejervary — nu ne identificăm de loc cu poziția majorității coalizate și nu ne alăturăm la acel fel de luptă, care împinge țeara spre anarhie și care trebuie să umple pe fiecare patriot liniștit cugetător cu cele mai serioase îngrijorări.

De aceea nici nu putem lua din parte-ne răspunderea pentru un asemenea fel de luptă, care dejă de mult nu se mai mișcă pe terenul luptelor normale constituționale de partid.

Dr. George Dobrin,	Titu Hațieg,
Coriolan Brediceanu,	Dr. George Popovici,
Dr. Valeriu Branisce,	Virgil Thomiciu,
Nicolae Birescu,	George Tatucu,
Dr. Petru Barbu,	Dr. Stefan Petrovici,
Dr. Cornel Jurca,	Pavel Crașovan,
Dr. Isidor Pop,	Dr. Aurel Vălean.

Lugoj, 29 Septembrie (12 Oct.) 1905.

Puternică luptă s'a dat eri în sala comitatului nostru. Mai rar așa o agitație de spirite și mai rar așa o schimbare la față. Cu 130 voturi — și îndată o și spunem — eu voturile notarilor comunali, ale fibraelor și peste tot ale funcționarilor comitatensii, s'a inrolat și comitatul Caraș-Severin în șirul celorlora cari decretează față de actualul guvern și cele viitoare, cari nu se vor răzimi pe majoritatea dietală, *rezistența pasivă*.

Partidul național român a dat prin dl Dr. G. Dobrin o declarație, care va rămâne un act politic de mare importanță, și s'a abținut dela votare.

Declarațiunea aceasta importantă o aducem în fruntea acestui număr cu iscăliturile acelor, cari au prezentat-o.

Dar mai înainte a făcut prin graiul P. On. Dn protopresbiter Dr. G. Popovici încercarea de a lua obiectul odios și fatal dela ordinea zilei, propunând ca să se exmită o anchetă specială, care să studieze chestiunea și să vină în una din congregațiile viitoare cu o propunere meritorică, care să corespundă adevăratelor intenții și sentimente ale populațiunii comitatului.

Și am asistat la tabloul rar, să vedem votând cu propunerea d-lui Dr. Popovici și elementele independente ale Maghiarilor din comitat. Fixăm aici, că pe lângă propunerea d-lui Dr. Popovici a votat dl Carol Sváb, membru al Casei Magnaților, dl baron Iuliu Bruckenthal, marele proprietar dela Honoric Carol Huszár și a., bărbați ireproșabili ca caractere și cari au fost până acum stâlpii cercurilor conducătoare ale comitatului.

Dar ce numără votul acestor bărbați față de armada de notari și funcționari, comandați de vicecomite, care — earăși moment vrednic de fixat — a prezentat în numele seu propunerea rezistenței pasive.

Din partea remășițelor fostului partid liberal, spart ca o beșică de săpun — cum a zis dl Brediceanu — a luat cuvântul d-l advocat Dr. Haus și într'un discurs mare a dat de gol veleitățile politice ale actualului vicecomite, care pare a nizuși la ceva mai mare și mai mult, decât ceea ce reprezintă acum.

Discuțiunea a fost vehementă și bogată în incidente. Mai ales între cei-ce formau până eri o tabără au căzut vorbe grele. Incidentele se perondau ca figurile în caleidoscop.

Dl Coriolan Brediceanu, ca totdeauna, și acum a fost la culme.

A dat fiecăruia ce i-se cuvine. Cu logică puternică și cu glas profetic a desfășurat consecvențele inevitabile ale jocului hazard ce se comite acum în mod așa ușoratic de aceea, cari ar trebui să fie păzitorii ordinii și liniștei în comitat.

Din partea Maghiarilor a dovedit cu elocuență dl Huszár, că nu este admisibil ca vicecomitele unui comitat să facă o propunere așa adânc tăietoare în viața politică a țării, cum este propunerea rezistenței pasive, și totodată a dovedit, că această propunere a părăsit terenul legalității și al constituționalismului.

Ear în ajutorul vicecomitelui au venit d-nii Dr. Fényes și Dr. Rosenthal. Negreșit semnul vremilor! Dar nu vom întârzi a ține în evidență isprăvile acestor domni, cari se joacă cu focul și aruncă în populațiunea liniștită și pacinică a comitatului nostru tăciunele, inco-mensurabil în consecvențe.

Față de toate aceste a fost declarația loială și serioasă a partidului național român o manifestațiune grandioasă, care nu mai poate lăsa îndoială, că în care tabără au să se caute adevărații patrioți, cari nu sacrifică interesele sfinte ale populațiunii de dragul unor himere, izvorite din bolnăvicioasă ambiție personală.

Această declarațiune, introdusă la procesul verbal, este expresia genuină a ținutei partidului național român, care nici în aceste zile de grea cumpănă nu și-a pierdut capul și calea dreaptă.

Cu forța logice caracterizează cele două direcții, cari se bat acum în cap și sguideie din temelie însași existența țării, arătând, că aceste două direcții sunt față de noi una, ambele tind la nimicirea noastră națională, și că noi fără a comite un act de sinucidere națională nu putem sprijini nici una și nici alta.

Și în declarația aceasta culminează voința și durerea adevărată a populațiunii comitatului Caraș-Severin, care în 90% este curat românească și al cărei rest de 10% înțelege prea bine, că a voi desnaționalizarea noastră este o utopie, iar a trăi cu Românii în pace și bună înțelegere este un interes eminent al patriei.

Și necesitatea soluțiunii juste a chestiunii de naționalități a fost atinsă din o parte, de unde — o spunem pe față — nu ne-am așteptat să vină. În momentele aceste agitate a declarat dl Dr. Iosif Haus, advocat și redactorul foii «Krassó-Szörényi Lapok», că a voi o Ungarie mare și independentă și a nu rezolvă chestia de naționalități este semnul cel mai evident,

că oamenii nu-și dau seamă că ce fac și ce voesc, căci premisa necondiționată a unei Ungarii mari și independente este soluțiunea chestiunii de naționalități!...

Cu greutate de plumb au căzut aceste adevăruri asupra celor păcătoși. Dar nu s'au trezit. Vicecomitele a ținut cu încăpăținare la propunerea sa și subalternii sei — de cari geme congregațiunea — au votat-o.

Dl protopresbiter Dr. George Popovici a honorat cu căldură cuvintele d-lui Dr. Haus și a indicat, că tocmai aceste zile grele și critice prin cari trece țeara ar trebui să îndemne pe fiecare patriot adevărat și luminat, ca cea mai gravă și mai vitală chestiune a țării, chestiunea naționalităților, să o rezolve după drept și dreptate.

Declarația partidului național declină dela sine orice răspundere pentru cele ce vor urma. Și acum vom vedea cum vor ști să se afirme creatorii situațiunii noi în situația ce și-au creat-o înșiși.

Demn de remarcat este, că comitele suprem, Carol Pogány, care a păstrat cea mai strictă obiectivitate în decursul desbaterii, a anunțat însuși apelație contra concluziunii adus la propunerea vicecomitelui seu, Carol Fialka.

Alt moment caracteristic este, că nici unul din deputații, aleși cu program tizzaist, nu s'a prezentat la congregație. Semn că își tem mai mult mandatele decât... principiile.

Înainte de ordinea zilei și la raportul vicecomitelui au resunat multe din durerile poporului. Mai ales chestiunea disolvării adunării dela Sacul a făcut senzație. Și nu atât incidentul însuși, cât mai ales nenorocita și repetita declarație a vicecomitelui, că lui îi ajunge raportul protopretorului — va să zică al acuzatului — pentru a face judecată și n'are trebuință să mai asculte și pe cei jigniți în drepturile lor cardinale cetățenești.

Toți am ramas surprinși de declarația vicecomitelui, pe care îl știam om corect și loial. Și din partea d-lor Coriolan Brediceanu, Dr. Stefan Petrovici, Dr. George Dobrin, Dr. George Popovici și Virgil Thomiciu a fost apostrofat după merit.

Așa pare, că evenimentele politice n'au rămas fără influență asupra dlui vicecomite. S'a schimbat omul, de nu l'am mai recunoscut...

In chestia dela Sacul au fost chiar două interpelațiuni, una a dlui V. Thomici și alta a dlui Dr. St. Petrovici, pe cari le vom aduce în întregime.

Părintele G. Tătu cu dela Jablanița a arătat în colori vii cum se despectează portul poporului, păr. Brinzeiu dela Bozovici a arătat isprăvi ne mai pomenite ale protopretorelui lor cercual. Și dl Dr. G. Dobrin a indicat isprăvi din cercul Moldovei, cari te pun pe gânduri.

Despre toate acestea vom da seamă în raportul special, pe care-l vom aduce — din cauza lipsei de spațiu — în nrul viitor. Acum aducem numai moțiunea comitetului permanent, propusă de dl vicecomite Carol Fialka și votată de Congregațiune cu 130 voturi.

Eată acest concluz:

«Obștea comitatului Caraș-Severin trece la ordinea zilei asupra rescriptului ministrului pres. reg. magh. br. Geza Fejérváry și a ministrilor sei soți privitor la p. i. lor numire și asupra cuvântului «admoniator» contrar legilor — trecând aceste rescripte la arhivă — cu acea declarație expresă, că acestui guvern, pe care îl consideră contrar constituțiunii ungare și sistemului parlamentar responsabil, îi votează neîncredere și atât acestuia, cât și oricărui guvern din viitor, care nu se razimă pe încrederea majorității parlamentare și prin urmare nu corespunde principiilor parlamentare a constituțiunii ungare nu numai îi deneagă sprijinul tocmai din punct de vedere constituțional, ci pătrunsă de sentimentul de datorință patriotică va uză față de acesta în plină măsură de dreptul constituțional al rezistenței asigurate prin legi.

Tocmai de aceea, până ce ține de datorința sa a satisface dispozițiilor legale ale guvernului, declară totodată că deneagă ducerea în deplinire a ordonanțelor guverniale contrare legilor.

Drept urmare decide obștea comitatului următoarele:

1. Așteaptă și pretinde dela toți funcționarii comitatens și dela primăriile orașelor cu magistrat regulat incorporate în comitat și dela primăriile comunale, ca ordonanțele guvernului, arătat mai sus ca contrar constituțiunii, privitoare la prezentarea și înrolarea recruților încă neoferțiți de legislație, la liberarea certificatelor de prezentare pentru cei obligați la armată, cari se prezintă de bunăvoie, precum și privitor la perceperea, încassarea și transpunerea impozitelor nevote de legislație, fie că li-se trimit imediat ori prin ori și cine altul, să nu le execute și să nu participe la executarea lor; tot așa să nu participe la chemarea și prezentarea sub arme a rezerviștilor și a rezervei suplinoare cu scopul de a înlocui recruții neoferțiți apărării, căci aceasta ar constitui eludarea intenționată a dreptului dietei de a vota resp. a denega contingentul de recruți.

2. Interzice transportarea la oficiile reg. de dare a dărilor de stat incurse prin plăți de bunăvoie și ce vor mai incurge, precum și a altor competențe de stat aparținătoare bugetului, și ordonează ca aceste sume să se depună la vre-o bancă cu bună reputație de pe teritoriul comitatului pe baza unui concluz al reprezentanței comunale adus în toată regula, susținându-și comuna deponentă numai pentru sine dreptul de ridicare.

3. Îndrumă pe vice-comitele comitatului și eventualii lui suplinitori, ca întru cât ar sosi la dânsii ordonanțe guverniale contrare legilor și contrare cu acest concluz, înainte de a le împlini să le prezenteze necondiționat obștei comitatului, declarând deja înainte, că întru cât guvernul va nimici acest concluz — al cărui obiect nu este ș-ul 19 al legii XXI din 1886, ci are a se judeca pe baza ș-ului 20 al aceleia — consideră nevalid concluzul nimicitor și oprește funcționarilor împlinirea acelor.

4. În fine enunță obștea comitatului după ascultarea fiscului comitatens, că față de acest concluz — considerând, că apărarea constituțiunii față de atacuri este cea mai sfântă și mai urgentă cauză comună — să se admită apelația pe baza lit. b.) a ș-lui 9 a legii XXI din 1886 numai extra dominium și să se execute concluzul imediat, fără privire la eventualele apelații ce se vor da».

Mare adunare populară în Lugoj.

Aflăm, că Marți d. m. s'a ținut în Lugoj, sub presidul domnului Virgil Thomiciu o consfătuire confidențială, care a decis a convocă pe 6 Novembrie st. n. o mare adunare populară la Lugoj, ca să se pronunțe asupra situațiunii politice în general și în deosebi asupra chestiunii sufragiului universal. În scopul acesta s'au ales diferite comisii ca să facă lucru-

rile pregătitoare. Ne primind din parte competentă nici un comunicat oficial, nu suntem în situația a aduce detalii despre decursul acestei consfătuiri confidențiale.

Sași și ordonanțele de maghiarizare
În ședința de Luni a comisiunii administrative a comitatului Sibiu Sași au făcut propunerea, ca ordonanța ultimă a ministrului de instrucție Lukács referitoare la instrucția iperintenzivă a limbei maghiare în școalele populare nemaghiare să fie pusă simplu ad acta. Propunerea s'a primit cu mare majoritate. Numai oficialii de stat au votat contra. Inspectorul de școale a anunțat apelație. Comitele suprem Thalmann a declarat că ordinațiunea ministerială din chestiune, deși s'a adus hotărârea să fie pusă simplu ad acta, trebuie deocamdată executată. În urma acestei declarațiuni 10 membri ai comisiunii administrative, 8 Sași și 2 Români, și-au dat demisia și au părăsit sala de ședință.

Adunare de Sârbi, Slovaci și Români.
La Becicherecul-mare s'a ținut Duminecă un mare meeting, la care au luat parte Sârbi, Slovaci și Români, în număr total de vre-o 5000. S'au rostit discursuri în toate 3 limbile și s'a primit o rezoluțiune pentru introducerea votului universal fără restricții. După adunare a avut loc masă comună și petrecere. — Adunări românești pentru sufragiul universal s'au mai ținut Duminecă în Sân-Miclăușul-român (com. Bihor) și la Ghioroc (com. Timiș).

Conflictul româno-grec. România a denunțat Luni în 9 Oct. n. convenția comercială cu Grecia.

Octroiarea sufragiului universal. Într'o adunare de alegători la Viena au ținut prințul Liechtenstein și Dr. Lueger discursuri despre situația politică. Prințul Liechtenstein a zis între altele, că trebuie constatat pe baza rezultatelor neîndoelnice ale istoriei, că un imperiu național maghiar n'a existat niciodată. Ungaria a fost dela ocuparea țării prin Arpad un imperiu de popoare al națiunilor egal îndreptățite. De fapt sunt încă și astăzi 2 treimi a locuitorilor Ungariei Slavi, Români și Germani, cari acum așteaptă cu nerăbdare momentul, în care un sistem electoral echitabil le va face posibilă activitatea politică. Oratorul nu-și poate altecum închipui rezolvarea crizei în timpul scurt de 3 luni, decât pe calea octroiării dreptului electoral. Dr. Lueger în discursul seu a zis, că unicul mijloc pentru rezolvarea crizei e sufragiul universal. «Jos cu Kossuthianii și în locul lor alții, cari se poartă onest cu împăratul nostru! Dacă așa merge mai departe ca până acum, atunci patria noastră trebuie să peară; dar înainte de a muri: Cuțit incoace și să tăiem buba! Până când mă pot mișca, voi continua lupta pentru existența patriei mele și voi protesta contra faptului, ca clica dominantă în Ungaria să devină stăpână și în Austria!»

Amânarea dietei

Marți a fost din nou amânată dieta până la 19 Decembrie n. Nici un ministru n'a luat parte la ședință. Presidentul a citit rescriptul p. i. de amânare, în care se zice, că după ce n'a succes formarea unui nou guvern pe baza care să asigure descurcarea parlamentară, ședințele se amână până la 19 Decembrie. (Strigăte: Porcărie! Scandal!)

Contele Iuliu Andrassy ține un lung discurs și prezintă o moțiune în sensul că: dieta protestează contra guvernului actual, contra amânării dietei fără buget votat și aprobă ținuta municipiilor contra guvernului. Își exprimă încrederea, că Regele va dimite pe sftetnicii răi și va numi guvern din sinul majorității. La caz contrar, națiunea — rămânând pe terenul legal — va ști apăra constituția sa de 400 ani și va susține neatinsă pe seama generațiunilor viitoare creațiunile glorioase ale trecutului.

Contele Tisza constată, că amânările continue ale dietei și continuarea sistemului actual de guvernare sunt necorecte și contrare spiritului constituției. Partidul liberal, constatând aceasta, nu ia însă parte la desbatere, pentru că e firm convins, că după cetrea rescriptului p. i. de amânare a dietei nu mai are loc nici o desbatere meritorică și nici o deciziune. Tisza părăsește apoi sala, împreună cu membrii partidului liberal.

Dep. socialist Mezöffy propune ca dieta să nu ia la cunoștință rescriptul regal ci să continue desbaterile. «Ce s'ar întâmplă, dacă dieta nu s'ar resfiră? Vină în fine baionetele, ucidă-ne, dar atunci vom sili Viena și Camarilla să-și arunce masca. Acum numai mascat calcă în picioare constituția și cală jurământul». (Presidentul roagă pe deputat să se modereze, căci Coroana e inviolabilă). Propunerea lui Mezöffy e sprijinită numai de celălalt deputat socialist Andreu Achim.

Dieta primește propunerea lui Andrassy.

† Mateiu Nicola.

(Discursul dlui Candin David)

Abud, în 29 Sept. 1905.

«Când în numele tinerimei române din Munții apuseni vin și eu, ca în fața mormântului acestuia proaspăt să rostesc câte-va cuvinte, o fac fiindcă îmi împlinesc o datorință sfântă, datorință de a ne da și noi tributul de recunoștință pentru faptele și viața acelor dintre fiii neamului, cari și-au câștigat pentru el merite neperitoare și cari în ochii noștri vor străluci drept exemple de bărbăție, abnegație și iubire de neam.

Și cine ar putea contesta, că acest modest tribut de recunoștință i-ar compete mortului nostru? zic al nostru, căci el nu a murit numai pentru fiii și rudele sale, pentru un cerc mai îngust, ci el este mortul nostru al tuturor, este mortul neamului.

Și cu câtă îndreptățire vedem brăzdate de lacrimi amare fețele rudelor sale, cari plâng în el un model de părinte, cu același drept — ba și cu mai mare — îl deplângem noi, îl deplângem națiunea noastră întreagă, căci dacă familiei sale și-a dedicat toată viața și pentru fericirea ei și-a conservat-o, — când neamul nostru în zile grele de restriște a apelat la el, cu inima înflăcărată a alergat între aceia, s'a pus în fruntea acelor, cari pentru binele neamului au fost gaia să-și jertfească viața. Eată titlul, care ne îndreptățeste și ne impune, să ne luăm și noi partea noastră de jale după mortul acesta!

Deși mă simt ispitit, nu voiu răscoli prin negura acelor vremuri, când poporul nostru gemea încă sub jugul iobăgiei, căci nu e nici timpul nici locul, dar nici lipsă nu-i să evoc în sufletele D-Voastre icoana luptelor trecute, căci vie trăește ea în inimile noastre; ajunge dacă Va amintesc, că mortul, pe care l-am însoțit astăzi la groapă, e unul dintre aceia, care ca tribun viteaz a ajutat să rupă neamul nostru lanțurile iobăgiei.

Și cu atât mai vârtos se cuvine să venerăm memoria mortului acestuia, cu cât zilnic și rând pe rând se sting aceia dintre fiii neamului, cari cu pietritari au contribuit la punerea temeliei existenței și măririi lui, și cu cât datorința noastră, de a țese firul mai departe de unde l-au lăsat ei, numai atunci ne o vom putea împlini, dacă vom păstra vie în sufletele noastre amintirea faptelor și vieții lor.

Și dacă n'am putut și nu putem împiedeca mersul firii, care tuturor ne pregătește moarte trupească, sufletește putem și avem datorința să-i facem să trăiască între noi.

Și va trăi!

În fața acestui mormânt, în fața D-Voastră a tuturor în momentul acesta de jalnică solemnitate nu pot, decât să-i spun mortului drept ultim rămas bun: promisiunea, că memoria lui ne va fi sfântă și un vecinic îndemn spre fapte și gândiri mărețe, atunci când în numele tinerimei din Munții apuseni îi zic fostului tribun:

În veci pomenirea lui!»

După vorbirea d-lui David corul a mai cântat frumoasa compoziție a măestrului I. Mureșianu, după care apoi terminându-se actul funebru s'a dat pământului ceea-ce din el a fost împurmatat...

Constat cu multă părere de bine modul frumos, cum s'a știut achita tinerimea din Munții apuseni de o sfântă datorință a sa, ce i-se impune față de memoria unui fruntaș atât de vrednic. Această atitudine a tinerimei din Munții apuseni ar putea servi drept exemplu tinerimei din alte părți.

Ear acum a încheiere mă folosesc și eu de frumoasele cuvinte ale părintelui I. Simu, cu cari și-a terminat predica și zic:

«Mergi în pace suflet nobil pe plaiurile fericirii cerești, și acolo întâlnindu-te cu aceia, cari ne-au părăsit înaintea Ta: Iancu, Buteanu, Dobra, Balint, Fodor, Moldovan și ceilalți, de cari Te legau simțămintele Tale și interesele poporului, ai cărui fii erai, uniți-Vă cu toții rugăciunile către Tro-nul divin și cereți Părintelui îndurării-lor, ca să inspire popo-ului românesc simțămintele Voastre și alipirea de ideile Voastre de deosebire în aceste timpuri, când pare că greul pentru noi e mai insuportabil, ca și atunci, când voi ați prins arma în mână pentru apărarea vetrilor străbune!»

Zenius.

Informațiuni.

Cu 1 Octombrie 1905 st. v. se deschide **nou abonament** la ziarul „Drapelul“ cu prețul indicat în capul foi.

Inaugurarea statuei lui Vasile Alecsandri în Iași a fost fixată pe 9 Octombrie v. Regina Elisabeta a promis că va onora cu prezența Sa această serbare.

Baronul Lorand Eötvös, presidentul Academiei maghiare, a abzis din postul seu de president al Academiei, cu motivarea că activitatea sa intensivă științifică îl împedecă de a mai sta în fruntea Academiei.

Seara de cunoștință a tinerimei universitare rom. din Cluj s'a ținut Joi săptămâna trecută. Studenții români au luat parte în număr complet (peste o sută). Au mai participat studenții sârbi, slovaci și sași în număr de 20. Dintre inteligența română au luat parte numai vre-o 2 familii. Absența familiilor române a atins dureros pe tineri și, de sigur, nu poate avea efecte bune mai ales acum, când avem mai mare lipsă de concentrare și sprijin reciproc. S'au rostit mai multe toast. Cuvântul de salut l-a rostit dl Voicu Nițescu, student în drept; în numele bătrânilor tinerii au fost salutați de dl Victor Muntean, student în drept; în numele tinerilor a răspuns dl Petru Suciu, student în filozofie. Dintre oaspeții în etate au tostat d-nii Isacu și Roșescu. S'au rostit toast și din partea studenților sârbi, slovaci și sași, în limba lor.

Rezerviștii de 2 luni, cari au fost chemați de curând la serviciu militar, nu vor sta numai 2 luni la armată, ci vor fi opriți la câțânie până la primăvară, pentru a ținea locul recruților, cari în urma stărilor nefericite politice n'au putut fi asentați și înrolați. Sărmanii rezerviști sunt foarte amărâți pentru această pacoste ce a dat asupra lor. Au noroc Kossuth și Apponyi că nu's de față să asculte părerea rezerviștilor despre coaliția «mântuitoare de patrie și constituție».

Soldații, cari și-au împlinit serviciul militar de 3 ani, n'au fost lăsați să meargă acasă, ci reținuți mai departe la serviciu până la 31 Decembrie. Aceasta s'a făcut tot din cauza stărilor mizerabile politice, în urma cărora n'au putut fi asentați și înrolați recruții.

«Asociațiunea pentru sprijinirea învățăceilor și sodalilor români din Brașov». De 35 ani există sub numirea aceasta o societate română în Brașov, care are scopul «a formă meseriași români și a-i

sprijini». Asociațiunea aceasta folositoare a așezat în anul trecut la diferite meserii 75 ucenici (șăgârți) români, iar suma totală a ucenicilor, cari stau sub scutul Asociațiunii, este de 275, dintre cari 18 au ajuns în anul trecut calfe. În toată Dumineca ucenicii se adună în localul Asociațiunii, unde primesc cărți folositoare de cetit și sfaturi bune. Asociațiunea a ajutat pe ucenici plătindu-le taxele școlare, bani pentru spălatul rufelor și bilete gratuite de baie, precum și stipendii în suma de 1130 cor. Ucenicilor de tot săraci Asociațiunea le-a oferit haine și încălțăminte, iar unor sodali buni le-a dat ajutor laolaltă 125 cor. Averele Asociațiunii este de 84.956 cor. 63 bani. Cine vrea să-și dea băeții la măestrie, să se adreseze cu încredere la comitetul acestei Asociațiunii binefăcătoare.

Examen de oficer. Dl Camil Simu, funcționar la «Sentinela», fost învățătorului în pensionare Ioan Simu din Reșița-montană, a dat la regimentul 7 de infanterie din Grez, unde și-a făcut serviciul de voluntar, examenul de oficer în rezervă.

Miscarea populațiunii în August. Datele statistice despre miscarea populațiunii în August 1905 sunt intristătoare. S'au născut 61.775, au murit 46.548, sporul e deci de 15.227, cu 6960 suflete mai nefavorabil decât în August 1904. Anume nașterile au fost cu 300 mai puține, cazurile de moarte cu 6600 mai multe decât în August 1904. Dacă asemănăm datele celor dintâii 8 luni ale anului (Ianuarie-August), icoana e și mai pesomorită. Anume: în primele 8 luni ale anului 1905 numărul nașterilor a fost cu 7300 mai mic, iar numărul cazurilor de moarte cu 57000 mai mare decât în primele 8 luni ale anului 1904 și astfel sporirea populațiunii e cu 64000 mai mică decât în Ianuarie-August 1904. Mai puține au fost nașterile în comitatul Caraș-Severin.

Căsătoriile în August. În August 1905 s'au încheiat 6479 căsătorii, cu 2300 mai puține decât în August 1904. Căsătorii mixte au fost 995, între cari 40 s'au încheiat între creștini și Ovrei și anume în 24 cazuri a fost mireasa ovreică, ear în 16 cazuri a fost mirele ovreu.

Emigrarea în August. În August 1905 au fost liberate 10.962 pașapoarte, cu cari au putut să emigreze 9123 persoane și anume 6790 la America, 1333 în România și ceilalți aiurea. Mai multe pașapoarte au fost liberate în Torontal (735). În August s'au rentors din străinătate 1164 emigranți.

Revoluția din Rusia. Măcel înfricoșat. Duminecă au avut loc la Moscva lupte sângeroase între muncitorii greviști și trupe de soldați. Armata a dat mai multe salve. Cincizeci de muncitori au fost uciși, vre-o 600 au fost grav răniți. Între muncitorii, cari s'au apărat cu înverșunare contra armatei, au fost și multe femei. Toate au fost măcelărite. Numai cetind fiorosul măcel, își înghiață sângele de groază.

Mare nefericire pe Dunăre. În noaptea de Duminecă spre Luni s'a ciocnit la Budapesta pe Dunăre lângă podul Elisabeta naia «Aluta» cu o luntre mare, plină cu preocupete (cofărițe) cari veniau cu struguri și must la târg. Luntrea s'a scufundat. Cofărițele au ajuns în valurile Dunării. Trei s'au înecat și au fost scoase moarte din apă. Celelalte au scăpat cu înotul.

Oficer sinucigaș. Tihamér Ruttner în etate de 32 ani, locotenent la reg. 8 de honvezi din Lugoj, s'a sinucis alaltăeri cu un glonț de revolver.

Turburări socialiste. Duminecă s'a iscat luptă vehementă între poliția din Budapesta și socialiști internaționali, cari au voit să impedece adunarea socialiștilor creștini, ce s'a ținut pe piața Maria Terezia. Poliția a scos sabia și a năvălit asupra turburătorilor adunării. Douăzeci socialiști internaționali au fost răniți, între cari 2 grav.

Câți bărbați de 24 și peste 24 ani sunt în Austria. Fiind la ordinea zilei sufragiul universal dep. austriac Prade publică un articol despre sufragiul universal și următoarele date statistice:

Conform numărătoarei din 1900 bărbații în etate de 24 ani și peste 24 ani se grupează în Austria după naționalitate astfel: 2.413.906 Germani, 1.388.576 Cehi, 912.118 Poloni, 766.008 Ruteni, 283.584 Sloveni, 167.822 Serbocroați, 172.559 Italieni, 44.076 Români și 2035 Maghiari. Dintre aceștia știu scrie și ceti: 2.255.024 Germani, 1.325.000 Cehi, 483.224 Poloni (53%), 177.334 Ruteni (23%), 190.529 Sloveni (67%), 46.127 Serbocroați (27%), 143.794 Italieni, 7434 Români (abiă 15%) și 814 Maghiari (40%). Precum vedem, Germanii, Cehii și Italienii știu mai toți scrie și ceti. Românii însă stau mai slab decât toți, pentru că abiă 15% dintre ei știu scrie și ceti.

Masa studenților din Năsăud.

Pentru fondul mesei studenților dela gimnaziul din Năsăud au mai încurs următoarele contribuții: dela dl Zaharie Bulbuc, preot în Măgură 40 cor., Comunitatea mare Rodna nouă 50 cor., dl Ludovic Anton, farmacist în Turnu-Severin 50 cor., Simion Blaga, farmacist, Ștefan Hieșio, farmacist, Ștepu Mihail, Iordana Bogdan, Zaharie Zăvoian câte 10 cor., Pavel Chita, preot în Romuli 100 cor., Venitul curat dela balul tinerimei universitare dela 1 Sept. 1905: 62 cor. 20 bani, Stefanescu Millea 10 cor.

În loc de coroană pe sicriul regretatului preot din Maieru, Lazar Avram au contribuit următorii domni: Ciril Deac, vicar 4 cor., Solomon Haliță, profesor în România 10 cor., D. Frățilă, profesor 10 cor., Gerasim Domide, protopop în Bistrița 10 cor., Ioan Dologa, preot în B. Tiha 2 cor., Ciril Negruț, capelan în Bistrița 1 cor., Anton Precup, preot în Rebrășioara în St.-Iosef 5 cor., Const. Pop, preot în Feldru 2 cor., Kopatz Gergely, preot rom.-cat. în Rodna-veche 5 cor., Iuliu Ciocieriu 2 cor., Dănilă Mălaiu, preot în Rodna-veche 3 cor., Onisim Rotariu, preot în Rebra-mare 1 cor., George Moldovan, preot în Nepos 1 cor., Nic. Georgiță, preot în Ilva-mică 1 cor., Al. Avram, preot în Sângeorgiul-român 2 cor., Leon Coșbuc, preot în Leș 5 cor., Pamfilu Grapini, preot în Rodna-nouă 2 cor., Zaharie Bulbuc, preot în Măgură 2 cor., Vasile Coșbuc, preot 1 cor., Aurel Chintenan, capelan în Sângeorgiul-român 2 cor., Ieronim Slăvoacă, preot în Ilva-mare 5 cor., Iacob Rusu, preot în Borgo-Mureșeni 5 cor., Damian Pop, preot în Bichiș 1 cor.

Adresăm tuturor generoșilor sprijinitori ai mesei studenților noștri sincere mulțămite.

Însemnăm aici, că pentru anul școlar curent s'au primit în beneficiul mesei studenților 10 elevi gimnaziali vrednici de ajutorat și avizați la ajutor, pentru cari se plătește dela fond 120 cor. la lună. Statutele acestui fond au fost provăzute cu clauzula de aprobare din partea Înaltului Ministeriu r. u. de culte și instrucțiune publică la 24 Mai 1905 sub nr. 37.803 ex 1905.

Apelând la simțul de jertfire al publicului nostru și al băncilor noastre, le cerem binevoitoriul sprijin și pentru viitor.

Năsăud, la 30 Sept. 1905.

Direcțiunea gimnazială

BIBLIOGRAFIE.

Am primit:

Discursurile presidentului Asociațiunii Iosif Sterca-Șuluțu de Cărpenești cu ocaziunea serbărilor Asociațiunii, ținute în Sibiiu la 19 August n. 1905 și zilele următoare. Sibiiu 1905. Tipografia arhidiecezană.

Dicționar de muzică, de T. Popovici, cu mai multe ilustrațiuni, Sibiiu, 1905. Tiparul lui W. Krafft; prețul broșat 2.50 cor., legat în pânză 3 cor. Comande pot fi făcute sau la autor în Sibiiu, sau la librăriile: Librăria arhidiecezană și Librăria W. Krafft în Sibiiu, Librăria diecezană în Caransebeș și Librăria I. Ciurcu, Brașov. La comande e mai bine a trimite prețul înainte plus 15—25 fileri pentru porto, franco, sub bandă.

VARIETĂȚI.

Câte gazete sunt în lume. Mai multe foi (gazete) apar în Germania: 5500. Din aceste 800 apar în fiecare zi. După Germania urmează Anglia cu 3000 gazete, dintre cari 809 apar zilnic. În Italia apar 1400 foi, apoi urmează tot cu mai puține gazete: Austro-Ungaria, Spania, Grecia, Elveția și pe urmă Rusia, unde apar numai 300 foi. În întreagă Europa se tipăresc cam 20.000 foi, în Asia — mai ales în Iaponia și India — 3000 foi periodice, afară de 1500 foi de zi și de săptămână ce apar în Iaponia. În Africa apar 200 foi, în America foarte multe. Numai în Statele-Unite apar 12.500 foi dintre cari 1000 apar zilnic, ear 120 sunt editate de Negri. Australia are foarte puține foi.

Catechismul igienic al școlii. Dr-ul francez Roux a alcătuit următorul catechism pentru igiena și sănătatea școlilor: Aerul, lumina, curățenia sunt temeiul igienei. Clasele vor trebui să fie aerizate spre a eși aerul streat prin resuflare. Lumina este neapărată vieții, chiar și plantele nu cresc la întunec. Soarele este cel mai bun nimicitor al microbilor. Curățenia clasei atărnă dela curățenia școlarului. Școlarul trebuie să se scalde cât de des, mai cu seamă vara. Mănile, fața, gâtul, urechile să fie întotdeauna de o curățenie foarte mare, iar unghiile să fie tăiate, să fie tuns. Nu trebuie scuipat pe jos; nu trebuie udat creionul cu limba; optica, care este foarte răspândită și mortală în cele mai multe cazuri, se împărtășește prin saliva și scuipatul pe jos. De aceea măturatul podelelor să se facă întotdeauna cu o cârpă umedă sau cu rumegătură dela fereștră udată, în scop de a oprî ridicarea prafului, care adese conține microbi proveniți din scuipat uscat și pulverizat. Școlarii să nu-și schimbe pălăriile, căciulile sau chipiurile. Copiii să nu bea nici un fel de beutură cu toate că sunt din nenorocire părinți cari fac haz și spun cu bucurie: copilul meu bea ca un om mare. Școlarul nu trebuie să fumeze sub nici un cuvânt spre a-și păstra facultățile intelectuale nevătămate și întregi.

O foaie chineză cu numele «Tsing-Pao», își serbează nu peste mult iubilul de 1400 ani dela întemeiere. Aceasta e cea mai veche foaie din lume.

Cursul pieței Lugoj.

Marfa	gratuita	coroane	bani
Grâu prima calitate	90	13	80
de mijloc	85	13	—
Săcară prima calitate	80	12	—
de mijloc	75	11	40
Orz prima calitate	80	12	40
de mijloc	75	12	—
Ovăș prima calitate	45	13	—
de mijloc	40	12	—
Cucuruz prima calitate	85	13	20
de mijloc	85	13	—
nou	10	—	—
Făină 0.	85	22	27
prima	85	21	59
II	85	20	91
brună IV	85	19	80
Orez	1	40	48
Gris	80	32	—
Arpăcaș	70	36	56
Mazăre	90	40	48
Linte	85	60	48
Fasole	80	34	36
Mălaiu mărunț	70	—	40
Cartofi	—	9	10
Fân prima calitate	—	4	—
de mijloc	—	3	50
Paie	—	1	20
Ștejar	—	6	20
Cărbuni de peatră	—	4	40
de Petroșeni	—	4	—
Oloiu de rapită	—	80	96
Lumini de stearina	—	80	84
topite	—	—	—
Săpun	—	80	72
Carne de vită I. calitate	—	1	28
de II.	—	1	20
Unsoare de porc	—	1	76
Sămânță de chimin	—	84	—
Sare, bucăți	—	22	—
Zăhar	—	92	—
Vin	—	80	—
Spirit I.	—	15	—
de II.	—	14	—

PROGNOSA

institutului reg. magh. meteorologic

pentru 12 Octombrie n. 1905.

Schimbăcios. Rece. Ploaie. Vânt.

